

Verduurzaming van de sierteelt vraagt om innovatie, niet om een middelenvacuüm

Praktijkresultaten uit De Drentse Lelie laten zien dat milieuwinst mogelijk is, mits duurzame alternatieven beschikbaar zijn.

Position paper – Namens De Drentse Lelie

Rondetafelgesprek Vereenvoudigingspakket voedsel- en diervoederveiligheid
Tweede Kamer – Commissie Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
26 maart 2026

Kernboodschap

De Nederlandse sierteeltsector werkt actief aan verduurzaming van teeltsystemen en het verminderen van de milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen. Praktijkprogramma's laten zien dat aanzienlijke milieuwinst mogelijk is via geïntegreerde teeltsystemen, innovatie en precisietechnologie.

Het initiatief De Drentse Lelie is hiervan een uniek voorbeeld. Binnen dit initiatief werken alle Drentse lelietelers samen met kennisinstellingen en de provincie Drenthe aan een geïntegreerd teeltsysteem waarbij de impact op de omgeving van de lelieteelt uiterlijk in 2027 vergelijkbaar is met gangbare akkerbouwgewassen. Het concept van het initiatief toont aan dat het naadloos past in gebiedsgerichte KPI doelsturing. De eerste resultaten laten zien dat dit concept daadwerkelijk kan leiden tot een sterke reductie van middelengebruik (zie bijlage). Daarnaast is de Drentse lelieteelt van grote invloed op de brede welvaart van het platteland. Sociale-, economische-, culturele- en gezondheidsaspecten hebben daarom allemaal een belangrijke rol binnen De Drentse Lelie. Door het concept is de lelieteelt in Drenthe toekomstbestendig en draagt het bij aan de bodem- en biodiversiteit en heeft het een unieke rol in de vruchtwisseling. De Drentse lelie in harmonie met de omgeving. De eerste resultaten van De Drentse Lelie en daarmee de inzet van de Drentse lelietelers is te zien in figuur 1. Een extra verdieping is terug te zien in de bijlage.

Praktijkresultaten Drentse Lelie

<u>Indicator</u>	<u>Waarde</u>
CBS 2020, gebruik werkzame stof	114,5 kg/ha
CBS 2024, gebruik werkzame stof	46,5 kg/ha
Drentse Lelie 2025, gebruik werkzame stof	18 kg/ha

Figuur 1. Deze cijfers laten zien dat gerichte systeemmaatregelen van De Drentse Lelie daadwerkelijk leiden tot reductie van het gebruik van de hoeveelheid synthetische gewasbeschermingsmiddelen.

De Drentse Lelie is ontstaan vanuit alle Drentse lelietelers. De basis daarvoor is gelegd in Duurzame Bollenteelt Drenthe (2019 – 2024), mede mogelijk gemaakt door het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De resultaten van Duurzame Bollenteelt Drenthe zijn boven verwachting geweest. Echter hadden deze resultaten nog scherper kunnen zijn, mits er beschikking over groene middelen en toegelaten middelen uit andere teelten was geweest. Ditzelfde geldt voor de huidige resultaten van De Drentse Lelie. Het toenmalige ministerie heeft in Duurzame Bollenteelt Drenthe toegezegd zich in te zetten voor het versneld beschikbaar stellen van die gewasbeschermingsmiddelen. Dat die inzet niet aan de verwachting voldeed heeft geleid tot het vacuüm waarin de sector zich nu begeeft. Hierdoor ontstaat een groeiende uitdaging. Bestaande gewasbeschermingsmiddelen verdwijnen relatief snel door Europese regelgeving, terwijl groene alternatieven vaak nog niet beschikbaar zijn. Dit kan leiden tot verdere vertraging van verduurzaming. Het verbieden van de huidige synthetische gewasbeschermingsmiddelen kan niet zonder het versneld toelaten van nieuwe groene gewasbeschermingsmiddelen en het versneld toelaten van toegestane gewasbeschermingsmiddelen uit andere teelten. De huidige minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft de verantwoordelijkheid de verdere verduurzaming, en daarmee ook de verlaging van de inzet van synthetische gewasbeschermingsmiddelen, door te zetten of te versnellen en in te zetten op het aanpassen van wetgeving rondom de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. Gelijke kansen voor de gehele agrarische sector zijn hierbij van groot belang. Samenwerking met de sector leidt tot meest constructieve oplossingen en snelle verduurzaming in een geïntegreerd teeltsysteem.

Gezondheidseffecten

De Europese toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen behoort tot de strengste ter wereld. Middelen worden uitgebreid beoordeeld op:

- Toxicologische effecten
- Residuen
- Effecten op mens en milieu
- Blootstellingsrisico's

De inzet voor de algehele gezondheid vanuit De Drentse Lelie is:

- Reduceren van de inzet van gewasbeschermingsmiddelen door:
 - o Preventieve maatregelen
 - o Weerbare rassen
 - o Monitoring van ziekten en plagen
 - o Gerichte toepassing alleen wanneer noodzakelijk
- Teeltstrategie aangepast aan de leefomgeving
- Betrokkenheid van inwoners

Milieueffecten

De verduurzaming van de teelt richt zich op het gehele landbouwsysteem.

Binnen het initiatief De Drentse Lelie wordt gewerkt aan:

- Reductie van emissies naar bodem en water
- Bescherming van nuttige insecten
- Verbetering van bodemleven
- Versterking van biodiversiteit

Daarbij wordt gewerkt met indicatoren uit de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw.

Economische effecten

Nederland is wereldwijd een toonaangevende producent van bloembollen en sierteeltproducten. Deze sector levert een grote bijdrage aan:

- (Regionale) Werkgelegenheid
- (Regionale) Leefbaarheid
- Export
- Innovatie in de landbouw

Initiatieven zoals De Drentse Lelie laten zien dat verduurzaming en economische ontwikkeling hand in hand gaan, elkaar nodig hebben en elkaar versterken.

Innovatie als sleutel voor verduurzaming

De sector investeert intensief in nieuwe technieken om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verder te verminderen.

Voorbeelden:

- Robotisering van onkruidbeheersing
- Lasertechnologie
- Precisie landbouw
- Plaats specifieke gewasbescherming
- Drift reducerende technieken
- Sensortechnologie

Veel van deze technieken bevinden zich nog in de ontwikkelingsfase en vereisen verdere praktijkontwikkeling.

Rol van HLB

HLB (Hilbrands Laboratorium) is een onafhankelijk kennis- en onderzoeksinstituut gespecialiseerd in plant- en bodemgezondheid, teeltinnovatie door onderzoek, diagnostiek en consultancy.

Binnen het initiatief De Drentse Lelie vervult HLB een belangrijke rol bij:

- Monitoring van teeltgegevens
- Analyse van milieubelasting
- Ontwikkeling van duurzame teeltstrategieën
- Kennisdeling met telers en beleidsmakers

Meer informatie:

<https://www.hlbv.nl/nl/>

<https://www.dedrentselelie.nl/>

Belangrijkste aandachtspunten voor EU-rapporteurs

1. Zorg dat innovatie en toelating van duurzame middelen gelijke tred houden.
2. Versnel toelating van groene en laag-risico gewasbeschermingsmiddelen en middelen met lagere milieubelasting uit voedingsteelt.
3. Stimuleer praktijkinnovatie zoals precisielandbouw en robotisering.
4. Betrek praktijkervaring bij beleidsontwikkeling.

Bronnen

HLB – Hilbrands Laboratorium

<https://www.hlbv.nl/nl/>

Duurzame Bollenteelt Drenthe

<https://www.duurzamebollenteeltdrenthe.nl/>

Drentse Lelie

<https://www.dedrentselelie.nl/>

Wageningen University & Research – BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw

<https://research.wur.nl/en/projects/lwv19251-biodiversiteitsmonitor-akkerbouw-in-theorie-en-praktijk/>

CLM Onderzoek & Advies – Milieumeetlat Gewasbescherming

<https://www.milieumeetlat.nl/>

CBS – Gewasbeschermingsmiddelen

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/46/landbouw-gebruikt-een-vijfde-minder-gewasbeschermingsmiddelen>

Ctgb – College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

<https://www.ctgb.nl/>